

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (1), 863-897

Geliş Tarihi:28.12.2025 Kabul Tarihi: 29.04.2026

Yayın: 2026 Yayın Tarihi: 31.05.2026

<https://doi.org/10.30561/sinopusd.1850986>

<https://dergipark.org.tr/sinopusd>

TÜRKİYE’DE KADIN İNTİHARLARI ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR İNCELEME

Mezher YÜKSEL*

Öz

Bu çalışma Türkiye’de kadın intiharlarındaki temel örüntüleri ve bunların zaman içindeki seyrini tartışmayı amaçlamaktadır. Çalışmada 2000-2024 yılları arasında Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayınlanan intihar istatistikleri zaman serisi yöntemi ile incelenmiştir. Kadın intiharları yaş, eğitim, medeni durum, intihar nedeni, intihar biçimi ve coğrafi bölge değişkenleri bazında ortaya konulmuştur. Kadınlarda kaba intihar hızı zaman içerisinde artmakla birlikte kadınların intihar oranı erkeklere göre daha düşüktür ve toplam intiharlar içerisinde kadın oranı düzenli olarak azalmıştır. Yaş gruplarına göre dağılımda en büyük pay 15-19 yaş grubuna en düşük pay ise 45-64 arası yaş gruplarına aittir. Kadınlar hem intihar nedeni, intihar yöntemi, intihar oranı bakımından hem de eğitim, yaş, medeni durum gibi değişkenlerin intihardaki etkisi bakımından erkeklerden farklılaşmaktadır. Cinsiyetin intiharda belirleyici bir faktör olduğu, kadınlarda intihar bağışıklığının erkeklere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte kadınların başta eğitim olmak üzere kamusal hizmetlere daha fazla erişiminin sağlanmasının ve kadınlar lehine pozitif ayırım içeren düzenlemelerin daha fazla gerçekleştirilmesinin kadınlarda intihar bağışıklığını daha da arttıracığı açıktır. Bu çalışma genel olarak intihar ile cinsiyet arasındaki ilişkiye daha özde ise kadın intiharlarına dair yapılacak çalışmalara katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İntihar, İntiharda cinsiyet faktörü, Kadın, Kadın intiharları, Toplumsal cinsiyet.

A Sociological Study on Female Suicides in Turkey

Abstract

This study aims to examine the main patterns of female suicides in Turkey and their trajectories over time. Suicide statistics published by the Turkish Statistical Institute for the period 2000–2024 were analyzed using a time-series method. Female suicides are presented

*Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji, mezheruyusel@yahoo.com, <https://orcid.org/0000-0001-9153-2261>, Türkiye, Kırıkkale.

This work is licensed under CC BY-NC-ND 4.0

across the variables of age, education, marital status, cause of suicide, method of suicide, and geographical region. Although the crude suicide rate among women has increased over time, women's suicide rates remain lower than those of men, and the proportion of women within total suicides has steadily declined. In the distribution by age group, the largest share is observed among those aged 15–19, while the lowest share is found among the 45–64 age groups. Women differ from men with respect to causes of suicide, methods of suicide, and suicide rates, as well as in terms of how variables such as education, age, and marital status influence suicide. Gender emerges as a determining factor in suicide, and it is evident that women exhibit higher levels of suicide resilience compared to men. Nevertheless, it is clear that expanding women's access to public services—particularly education—and implementing more regulations that include positive discrimination in favor of women would further enhance women's suicide resilience. This study aims to contribute to the literature on the relationship between suicide and gender in general and studies on female suicides in particular.

Keywords: Suicide, Women, Gender factor in suicide, Female suicides, Gender.

Giriş

İntihar çeşitli boyutları olan toplumsal bir olgudur. Bu boyutlardan bir tanesi de toplumsal cinsiyet boyutudur. Birçok araştırmacının da ortaya koyduğu üzere toplumsal cinsiyet ile intihar arasında intihar oranı, intihar şekli, intihara teşebbüs ve intihar bağımsızlığı gibi bakımlardan anlamlı bir ilişki vardır (Callanan & Davis, 2012; Canetto, 2008, Canetto & Lester, 1995; Hawton, 2000; Khan, vd., 2019; Moscicki, 1994; River, 2014; Scourfield, 2005). Hemen bütün ülkelerde erkeklerde intihar oranı kadınlardan yüksektir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) verilerine göre, 2021 yılında dünyada erkeklerde intihar oranı 100 binde 12.3 iken kadınlarda bu oran 100 binde 5.6'dır (WHO, 2025). Öte yandan çeşitli çalışmalarda da ortaya konulduğu üzere, intihar teşebbüsü bakımından durum tam tersinedir. Canetto ve Sakinofsky'nin (1998) "intiharın toplumsal cinsiyet paradoksu" olarak tanımladığı bu duruma göre, intihar teşebbüsü oranı erkeklere göre kadınlarda daha yüksektir ancak başvurdukları yöntem başta olmak üzere çeşitli nedenlerle gerçekleşme oranları düşük kalmaktadır. Dolayısıyla gerçekleşen intiharların cinsiyete göre dağılımı intihar teşebbüslerinin cinsiyete göre dağılımını maskeleymektedir (Scourfield, 2005).

Kadınlar sadece yüksek intihar girişimi ve düşük gerçekleşen intihar oranı bakımından değil aynı zamanda intihar nedeni, intihar yaşı ve intihar şekli gibi değişkenler açısından da erkeklerden anlamlı ölçüde farklılaşmaktadır. Örneğin, erkekler ateşli silah kullanmak ve kendini asmak gibi görece daha ölümcül yöntemlere daha fazla başvururken kadınlar kimyevi madde kullanmak gibi görece daha az ölümcül yöntemlere daha çok başvurmaktadır. Diğer bir ifade ile ölümcül olmayan yöntemler kadınlar tarafından daha fazla tercih edilmektedir (Canetto & Lester, 1995, s. 38). Dolayısıyla intiharlarda gerçekleşme oranlarının erkeklerde daha yüksek olmasında erkeklerin daha ölümcül yöntemler kullanılmasının rolü vardır (Khan vd., 2019, s. 8; Krysinska, 2014, s. 13). İntihar riski bakımından da kadınlar ve erkekler arasında anlamlı farklar bulunmaktadır. Nitekim medeni durum, işsizlik ve yaş gibi faktörler kadın ve erkek için aynı ölçüde risk potansiyeli taşımamaktadır. Örneğin, işsizliğin kadınlardan ziyade erkeklerde intihar riskini artırdığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Meda, vd., 2022; Neumayer, 2003). Benzer şekilde eşlerden birinin ölümü veya boşanma ve ayrılık gibi medeni durumdaki değişikliklerin de kadınlar ile erkekleri aynı ölçüde etkilemediği anlaşılmaktadır (Durkheim, 1986).

Kadın intiharları ile erkek intiharları arasındaki farklılıklara dair çeşitli açıklamalar bulunmaktadır. Bazı araştırmacılar bu durumu onların psikolojik ve biyolojik özelliklerine ve doğalarının farklılığına atfederek açıklamaktadır. Örneğin, kadınların depresyon gibi intihar işareti sayılabilecek işaretleri tanımada erkeklere göre daha başarılı oldukları veya intihar riskini artıran durumlar karşısında bir uzmana danışma veya destek alma konusunda daha esnek oldukları vurgulanmaktadır (Stack, 2000, s. 146). Kadın ve erkeğin doğasına atfettikleri farklı özellikler ile konuyu tartışan yaklaşıma göre, intihar kadınlar için uygunsuz ve doğal olmayan bir tavidir zira intihar erkeksi (maskülen) bir davranış tipidir (Canetto, 2008, s. 260). Nitekim bu durum seçtikleri intihar yöntemlerine de yansımakta ve gerçekleşen intihar oranlarındaki farkları da açıklamaktadır.

İntiharların cinsiyet kompozisyonunu ve zaman içindeki seyrini kadınların işgücü piyasasına katılması ve bunun toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki etkisi dolayısıyla tartışmak da mümkündür. Buna göre kadınların işgücü piyasasına girmeleri ile birlikte cinsiyet rollerinde yaşanan değişimler beraberinde rol çatışması ve statü çatışması (Gibbs & Martin, 1958) getirerek kuralsızlık intiharı (Durkheim, 1986) biçimindeki intiharlarda artışa neden olmaktadır. Nitekim Kızılkaya ve Kuzucu'nun (2022, s. 74-5) kırk dört ülkeyi kapsayan araştırmasına göre kadınların işgücüne katılma oranındaki %1'lik bir artışın kadın intihar oranlarında %10'luk erkek intiharlarında ise %16'lık bir artışa neden olmaktadır.

Yaygın açıklamalardan bir tanesi sosyalizasyon süreçlerine ve toplumsal cinsiyet rollerine başvurarak konuyu tartışmaktadır (Canetto & Sakinofsky, 1998; Clifton & Lee, 1995; Krysinska, 2014; Stack, 2000). Bu çalışmada da esas alınan bu görüşün öncülerinden Durkheim şöyle demektedir: “Cinsiyetin intihar üzerindeki etkisinden söz edilmektedir... Gerçekte ise cinsiyetin bu etkisi organik nedenlerden çok daha fazla toplumsal nedenlerin bir sonucudur. Kadının fizyolojik yapısı erkeğinkinden farklı olduğu için kendisini daha çok ya da daha az öldürüyor değildir; bu toplu yaşama aynı biçimde katılmadığından dolayıdır” (Durkheim, 1986, s. 329). Nitekim cinsiyete dayalı sosyalizasyon farkları intihar yöntemlerini de etkilemekte ve de intihar oranlarının farklılaşmasına yol açabilmektedir. Erkeklerin intihar ederken daha ölümcül araçlar kullanması ve dolayısıyla intiharın erkekler arasında daha yüksek gerçekleşme oranlarıyla sonuçlanması buna karşılık kadınların daha fazla intihar teşebbüsünde buldukları halde ölümcül olmayan yöntemlere daha çok başvurmaları dolayısıyla daha düşük ölüm oranlarına sahip olması onların hem farklı sosyalizasyon süreçlerinden geçmelerinin hem de toplumsal yaşamda farklı koşullarda bulunmalarının bir sonucudur (Callanan & Davis, 2012; Canetto, 2008; Canetto & Sakinofsky, 1998; Hawton, 2000; Khan vd., 2019; Krysinska, 2014; Moscicki, 1994).

Kısacası genel olarak toplumsal cinsiyet ile intihar arasındaki ilişki daha özelde kadın intiharları kadınların toplumsallaşma süreçleri, toplumsal hayata

katılma düzeyi ve biçimi, toplumda kadına atfedilen roller ve beklentiler ile yakından ilişkilidir. Bununla paralel olarak intiharların cinsiyet kompozisyonu kadın ve erkeğin her birinin toplumda sahip olduğu fırsatlar ve imkanlar, karşılaştıkları güçlükler ve engeller ile de yakından ilişkilidir. Çalışma hayatına katılma ve istihdam düzeyleri, eğitim imkanları, aile içindeki rolleri, toplumdaki statüleri ve toplumsallaşma süreçleri onların intihara teşebbüs düzeyini, başvurdukları intihar yöntemini ve gerçekleşen intihar oranını etkilemektedir. Benzer şekilde aile yapısında meydana gelen değişimler, cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik yapılan düzenlemeler ve alınan tedbirler, kadının sosyal, ekonomik ve siyasal yaşama katılma derecesi de aynı şekilde etkili olmaktadır.

Bu çalışma 2000-2024 arası dönemde Türkiye’de gerçekleşen kadın intiharlarındaki temel örüntüleri ve bunların zaman içindeki seyrini sosyolojik açıdan incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla cevabı aranan sorulardan bazıları şunlardır: kadın intiharlarındaki temel örüntüler nelerdir? Kadın intiharları zaman içinde nasıl bir seyir izlemiştir? Yaş, medeni durum ve eğitim düzeyi gibi değişkenler kadın intiharlarını nasıl etkilemektedir? İntiharda cinsiyet faktörünün rolü nedir?

Bu çalışmada Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)’nin yayınladığı intihar istatistikleri kullanılmıştır. Söz konusu istatistikler yaş, medeni durum, intihar nedeni, intihar biçimi, eğitim düzeyi ve coğrafi bölge gibi değişkenler bazında intihar verilerini içermektedir. Türkiye’de intihar verileri resmi olarak 1974 yılından itibaren yayınlanmaktadır. Ne var ki 2000 yılına kadar veriler sadece intihar hızı, cinsiyet ve intihar nedeni gibi değişkenler ile sınırlı kalmıştır. Yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, coğrafi bölge gibi değişkenler bazında verilerin yayınlanması ancak 2000 yılından sonradır. Bundan ötürü çalışmanın zaman aralığı 2000-2024 arası dönem ile sınırlandırılmıştır. Çalışmamızı kısıtlayan bir başka husus da istatistiklerin sınırlı sayıda değişken bazında olmasıdır. Resmi intihar istatistikleri Türkiye’deki intihar olgusunu incelemek için en kapsamlı veri kaynağı olmakla birlikte verilerin

zaman ve değişken bazında içerdiği kısıtlılıklar bu alanda yapılacak çalışmalarını da kısıtlamaktadır.

1. İntihar Olgusuna Kuramsal Yaklaşımlar

Bireysel bir eylem ve toplumsal bir olgu olarak intihar başta psikoloji, psikiyatri ve sosyoloji olmak üzere farklı disiplinlerin ilgisini çekmiştir. Psikolojik kuramlar bireylerin ruhsal yapısına, duygusal iç çatışmalarına ve ilkel dürtülerine odaklanarak konuyu ele almaktadır. Örneğin psikoanalitik kuramda intihar, saldırganlık dürtüsünün çeşitli nedenlerle bireyin kendisine yönelmesinin bir sonucudur (Bayova & Çörüş, 2021, s. 14). Çağdaş psikolojik kuramlardan Kişilerarası İntihar Kuramı'na göre ise intihar aidiyet hissinin engellenmesi ve başkalarına yük olma algısının eş zamanlı ortaya çıkmasının bir sonucudur (Bulut & Demirbaş, 2021, s. 419). Klasik psikolojik kuramlarını intihar düşüncesi ile intihar davranışı arasında ayırım yapmada başarısız olmakla eleştiren Klonsky ve May (2015, s. 115) intiharı düşünceden eyleme giden ve acı, bağlılık, umutsuzluk ve intihar kapasitesi gibi unsurlardan oluşan üç aşamalı bir süreç olarak açıklamaktadır. Öte yandan 1990'lerden itibaren öne çıkan kamu sağlığı yaklaşımı ise yüksek intihar riskine sahip nüfusun belirlenmesi, intihar riskini azaltma ve intiharı önleme stratejilerinin geliştirilmesi ile intihar oranlarının azaltılmasına odaklanmaktadır (Wray, vd., 2011, s. 510-511). Söz konusu yaklaşımlar toplumsal faktörleri kabul etmekle birlikte intiharı genellikle bireysel boyutu ile ele almakta ve açıklamaktadır.

Buna karşılık sosyolojik kuramlar intihara öncelikle toplumsal bir olgu olarak yaklaşmakta; sosyal, ekonomik ve kültürel faktörlerin yanında modernleşme ve kentleşme gibi gelişmelere de vurgu yapmaktadır. İntiharın toplumsal bir olgu olarak toplumbilimsel araştırma konusu olmasında Durkheim'in katkısı büyüktür. Onun *İntihar: Toplumbilimsel İnceleme* isimli çalışması bu alandaki temel metinlerden biri olmaya devam etmektedir. Durkheim intiharı bir toplumdaki intihar oranları üzerinden tartışır. Durkheim'e göre her toplumda bir intihar oranı vardır ve bunu belirleyen ise toplumsal bütünleşme ve toplumsal düzenleme düzeyidir. Bütünleşmenin zayıf olduğu durumlarda bencil intihar dediği intiharlar meydana

gelir. Kolektif bilincin zayıfladığı, bireyselliğin arttığı, bireyin kendisini topluma ait hissetmediği koşullarda ortaya çıkar. Toplumsal bütünleşmeyi din ve aile gibi kurumlar üzerinden çözümleyen Durkheim, üyelerine sağladıkları koruma ve destek ile orantılı olarak bu kurumların intihar oranlarında belirleyici olduğunu savunur. Dinin intiharı önleyici etkisi, diyor Durkheim, ne intiharı laik ahlaka göre daha kesin biçimde yasakladığından ne de ölümden sonraki yaşam ve orada suçluları bekleyen korkunç cezalar tasarımının beşerî yasalarınkinden daha etkili kıldığından dolayıdır. Din insanı kendini öldürme isteğine karşı koruyorsa bir toplum oluşturduğu için yapabilmektedir (Durkheim, 1986, s. 144-145).

Aile de din gibi bireyi topluma bağlayan temel kurumlardan biri olarak intihar oranlarının şekillenmesinde etkilidir. Durkheim evliliğin intihar tehlikesini yarıya yakın azalttığını bekarlığın ise ağırlaştırdığını savunmaktadır (Durkheim, 1986, s. 149). Evlilerin bekarlara göre daha az intihar etmesinin nedeni ailedir. İntihar eğilimini gideren ya da ortaya çıkmasını önleyen şey ailedir (Durkheim, 1986, s. 157). Bunun yanı sıra ailenin büyüklüğü, aile içinde güçlü bağların ve duyguların varlığı gibi unsurlar da intihara karşı bağışıklığı arttırmaktadır (Durkheim, 1986, s. 176). Toplumsal ve siyasal bunalım dönemlerinde toplumsal dayanışma ve bütünleşme duygusu güçlendiğinden bu dönemlerde de intihar oranları düşme eğiliminde olur (Durkheim, 1986, s. 181-187).

Kısacası kolektif bilinç güçlü olduğunda intihar riski azalmakta zayıfladığında ise artmaktadır. Bu durum eğitim düzeyinin artması ile paralel olarak intiharların artmasını da açıklamaktadır. Durkheim’a göre, yüksek eğitimli çevrelerde intihar eğiliminin artmasının nedeni geleneksel ortak inançların zayıflaması ile ortaya çıkan ahlaki bireyciliktir (Durkheim, 1986, s. 137). Eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte genellikle intiharlarda da artış meydana gelmektedir ancak bu artışı sağlayan eğitim düzeyi değildir (Durkheim, 1986, s. 143). Bunun nedeni eğitimin bireyselliği teşvik ederek geleneksel inançları ve dolayısıyla da kolektif bilinci zayıflatarak bütünleşmeyi zayıflatmasıdır (Durkheim, 1986).

Toplumsal bütünleşme sadece düşük olduğunda değil aynı zamanda yüksek olduğunda da intiharlar artmaktadır. Durkheim bu durumda ortaya çıkan intiharı “elcil (özgeci) intihar” olarak tanımlamaktadır. Buna göre elcil intihar kolektif bilincin güçlü olduğu ve bireyin toplumla yüksek düzeyde bütünleştiği durumlarda gerçekleşmektedir. Aşırı bireyleşmeden ileri gelen bencil intiharın aksine elcil intihar bireyliğin çok yetersiz kalmasından kaynaklanmaktadır (Durkheim, 1986, s. 201). Bireyin yaşamının katı kurallarla çevrili olması bu intihar türünde etkilidir. Daha çok aşağı (ilkel) toplumlarda görüldüğünü savunduğu bu intihar türünde diyor Durkheim insanın kendini öldürmesi, bunu bir hak olarak görmesinden dolayı değil, kendisi için bir ödev olmasından dolayıdır. Ödev yerine getirilmeyecek olursa bireyin saygınlık ve itibarını yitirmesinin yanı sıra bir cezaya da çarptırılmaktadır (Durkheim, 1986, s. 199). Çağdaş toplumlarda bireysel kişilik toplumsal kişilikten artan bir ölçüde özgürleştiğinden elcil intiharlar çok bulunmamaktadır (Durkheim, 1986, s. 208-209).

Bütünleşme gibi toplumsal düzenleme de intihar oranlarını belirleyen temel bir faktördür. Her ne kadar toplumsal düzenlemenin yüksek olmasının intihar riskini arttıran bir faktör olduğunu kabul etse de Durkheim daha ziyade düzenlemenin zayıf veya yetersizliğinden kaynaklı ve kuralsızlık intiharı dediği intihar çeşidi üzerinde durmaktadır. Ekonomik bunalım dönemleri ile güç ve servette beklenmedik artışların yaşandığı dönemler toplumun düzenleyici rolünü oynamasında aksaklığın yaşandığı en yaygın dönemler (Durkheim, 1986, s. 235) olduğundan bu tür dönemlerde intihar oranları artar. Benzer şekilde eşlerden birinin ölmesi üzerine veya boşanma ile ortaya çıkan aile kuralsızlığı da intihara neden olmaktadır (Durkheim, 1986, s. 242).

Durkheim son olarak aşırı düzenlemeden ileri geldiğini belirttiği ve kaderci intihar olarak tanımladığı bir intihar türünü daha anmaktadır. “Baskıcı bir disiplinle gelecekleri acımasız biçimde engellenmiş, tutkuları şiddetle bastırılmış olanların başvurdukları intihar. Çok genç iken evlenen erkeğin, çocuksuz evli kadının intiharı böyledir” (Durkheim, 1986, s. 263).

2. Çağdaş Sosyolojik Kuramlarda İntihar

Durkheim’den farklı düzeyde izler taşıyan çağdaş sosyolojik yaklaşımlar ise çeşitli boyutlarına odaklanarak intihar olgusunu tartışmayı sürdürmektedir. Bunlardan kültürel yaklaşım toplumsal değerler, inançlar ve beklentilerin etkisine vurgu yapmaktadır. Özellikle ülkelerin intihar örüntüleri ile intihar oranlarındaki farklılıkları açıklamada öne çıkan kültürel yaklaşım ulusal kültürel farkların üzerinde durmaktadır (Stack, 1982, s. 43-44). Örneğin, maskülen bir davranış olarak değerlendirildiği ABD’de intihar yaşlı beyaz erkekler arasında yaygın iken Çin’de güçsüzlük işareti olarak görülmekte ve genç kadınlar arasında yaygındır (Canetto, 2008, s. 261-2). Çin’de kendini öldüren erkek zayıf ve kadınsı olarak değerlendirilir. Japonya’daki yüksek intihar oranlarını Japon ulusal kültürü ve gelenekleri ile veya Çin’deki görece yüksek kadın intiharlarını açıklamaya çalışan çalışmalar (Pritchard, 1996; Canetto, 2008) kültürel yaklaşım örneği olarak anılabilir.

Bir diğer yaklaşım intiharı gelişmişlik düzeyi, yoksulluk, işsizlik ve gelir gibi ekonomik faktörler üzerinden tartışmaktadır (Stack, 1982, s. 46-49; Stack, 2000, s. 155-158). Çeşitli araştırmalar ekonomideki daralma ve genişleme ile intihar oranları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Henry & Short, 1954). Benzer şekilde ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile intihar oranları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu yüksek ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip ülkelerde intihar oranlarının yüksek olma eğiliminde iken düşük ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip ülkelerde düşük olduğu savunulmaktadır (Quinney, 1965). Farklı dönemlerde değişik ülkeler için yapılan çeşitli araştırmalarda işsizlik ile intihar arasındaki ilişki de tartışılmıştır (Hamermesh & Soss, 1974; Platt, 1984; Topbaş, 2007; Yang & Lester, 1995). Bununla birlikte işsizliğin kadınlardan ziyade erkeklerde intihar riskini arttırdığı anlaşılmaktadır. Nitekim 1991-2017 arasında 175 ülkeyi kapsayan geniş ölçekli bir araştırma küresel işsizlik oranlarında yaşanan %1’lik bir artışın erkek intihar oranlarında %1’lik bir artışa yol açtığını ortaya koymuştur (Meda et al., 2022).

Modernleşme yaklaşımı ise sanayileşme, göç, kentleşme, modern eğitimin yaygınlaşması gibi faktörlerden hareketle intihar olgusunu açıklamaktadır (Stack, 2000; 1993). Modernleşme sekülerleşmeyi beraberinde getirmekte ve böylece kültür ve değerler sisteminde dönüşüm yaşanmaktadır. Sanayileşme ile birlikte iş bölümünde ortaya çıkan uzmanlaşma ve farklılaşmanın intihar oranları üzerinde etkili olduğu var sayılmaktadır (Stack, 1982, s. 49-50). Örneğin, Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre düşük ve orta gelişmişlik düzeyindeki ülkeler ile gelişmiş ülkelerdeki intiharlar yaş gruplarına göre dağılımda anlamlı biçimde farklılaşmaktadır (WHO, 2025). Modernleşme yaklaşımının üzerinde durduğu faktörlerden bir tanesi de eğitimidir. Esasen eğitim ile intihar ilişkisine ilk işaret edenlerden Durkheim (1986, s. 137) eğitimin toplumda paylaşılan ortak değerlere bağlılığın zayıflamasına neden olacağı ve bunun da intihar riskini artıracak ileri sürmüştür. Ancak eğitim düzeyindeki artışın bireyin toplumsal normları içselleştirmesini sağlayarak toplumsal bütünleşmeyi arttırdığını ve intihar oranını azalttığını ileri süren çalışmalar da bulunmaktadır (Li, 1972, s. 254). Modernleşme yaklaşımı intiharı ayrıca kentleşme ile ilişkisi bakımından da ele almaktadır. Stack'e göre, kentleşme iki şekilde intiharı etkilemektedir. Birincisi, kentleşme toplumsal bağların kopması ile sonuçlanan büyük ölçekli kırdan kente göçü içermektedir. İkincisi kentleşme farklı kültürel anlayışları ve değerleri eritme potası olarak kültürel homojenliği ve normatif entegrasyonu çözmektedir. Toplumsal ve kültürel bağların çözülmesi intihar potansiyelini arttırmaktadır (Stack, 1982, s. 52).

Bir diğer yaklaşım olan sosyal bütünleşme yaklaşımı ise yaş, medeni durum ve aile, din, göç ve entegrasyon, statü bütünleşmesi ve siyasal faktörler gibi faktörlerin üzerinde durmaktadır (Stack, 2000). Gibbs ve Martin'e (1958) göre bir nüfustaki intihar oranı ile o nüfustaki statü bütünleşmesi arasında ters ilişki vardır. Durkheim'in toplumsal bütünleşme kavramının çok genel ve muğlak olduğu eleştirisinden hareket eden Gibbs ve Martin (1958), bireylerin birden çok statüye sahip olabildiğini ve söz konusu statü kombinasyonlarının buldukları toplumdaki en yaygın statü kombinasyonlarına uyduğu ölçüde statü bütünleşmesinin

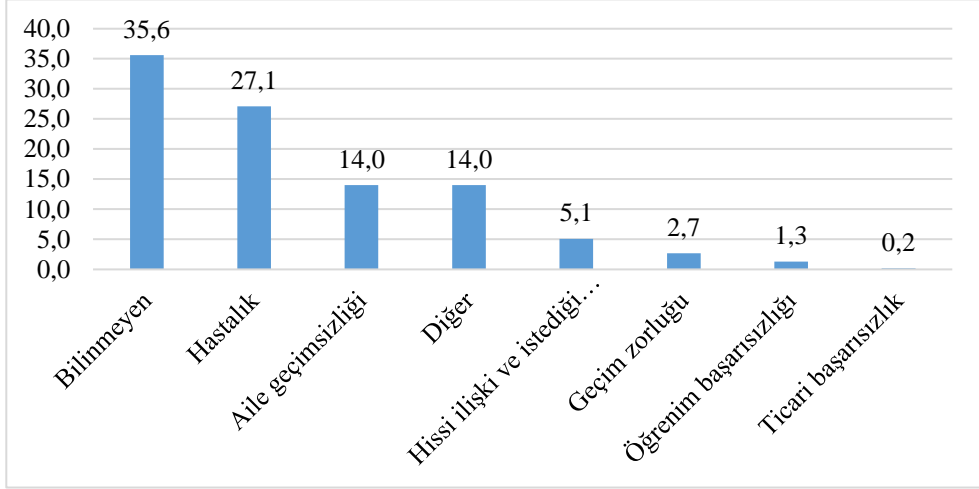
gerçekleştiğini ileri sürmektedir. Bir toplumdaki intihar oranı ile statü bütünleşmesi arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu savunan bu yaklaşım yaş ile intihar ilişkisini açıklamada özellikle başarılıdır.

3. İntiharın Nedenlerinde Toplumsal Cinsiyeti Aramak

İntihar ile ilgili cevabı en fazla merak edilen soruların başında intihar edenin neden intihar ettiği sorusu gelir. Kadın intiharlarının nedenlerine ilişkin bir değerlendirme yapmadan önce intihar istatistiklerinde intihar nedenlerinin tasnifine dair bir hususu aydınlatmak gerekir. İntiharların nedenlerine göre dağılımı incelendiğinde bilinmeyen ve diğer şeklinde iki büyük kategorinin yer aldığı görülmektedir. Toplam intiharların yaklaşık yarısı bu iki kategori altında yer almıştır. Dahası bu kategoride zaman içinde dramatik dalgalanmalar meydana gelmiştir. Örneğin, 2000-2003 döneminde nedeni bilinmeyen intihar bulunmamaktadır. Sonraki yıllarda ise dalgalı ama yüksek seyretmeye devam etmiş ve 2017 ve 2018 yıllarında bilinmeyen ve diğer kategorilerinin toplamı %68’e kadar çıkmıştır. Bu durum intihar nedenleri üzerine yapılacak bir değerlendirmeyi sınırlandırmaktadır.

Bilinmeyen kategorisinin yüksek olmasının bir nedeni olgunun kendisinden kaynaklanmaktadır. İntihar edenin geride bir not bırakmadığı veya yakın çevresi ile öncesinde herhangi bir paylaşımda bulunmadığı vakalarda intihar nedeninin tespiti zordur ve kayıtlara bilinmeyen şeklinde geçmesi kaçınılmazdır. Bir başka neden ise intihar verilerinin toplanma yönteminden kaynaklanıyor görünmektedir. Zira intihar istatistiklerinin büyük bölümü Emniyet ve Jandarma personeli tarafından toplanan verilere dayanmaktadır. Görevli personelin esas önceliği güvenlik ve asayiş olup olayın ceza yasalarını ilgilendiren boyutunun tespitidir. Esas öncelik olayın cinayet mi, intihar mı yoksa kaza mı olduğunu belirlemek olduğundan nedenine ilişkin tahkikat ikinci planda kalabilmektedir.

Şekil 1: Kadın İntiharlarının Nedenlerine Göre Dağılımı, 2000-2024 (%)

Kaynak: Yazar tarafından TÜİK, 2025'ten yararlanılarak oluşturuldu.

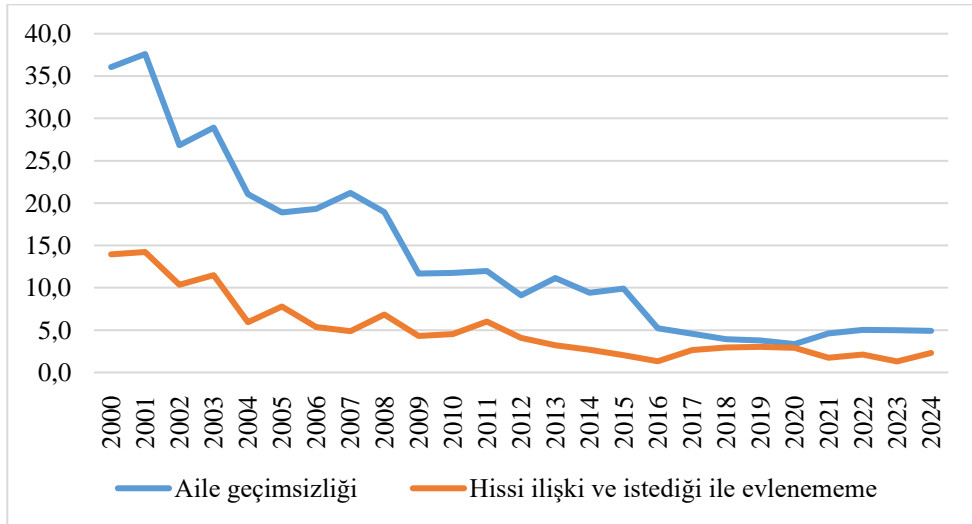
Kadın intiharlarının nedenlerine göre dağılımda ilk sırada yaklaşık %36 ile nedeni bilinmeyen intiharlar gelmektedir. Şekil 1'de de görüldüğü üzere ikinci sırada %27 ile hastalık yer almaktadır. Yıllar bazında da bu durum birkaç yıl hariç aynı kalmaya devam etmiştir. Ancak yaş grupları bazında hastalığın etkisi farklılaşmaktadır. Yaş ilerledikçe hastalık kaynaklı intihar oranları da artmaktadır. Özellikle 45 ve üstündeki yaş gruplarındaki intiharların %40'tan fazlası hastalık nedeniyledir.

İntihar nedenleri arasında üçüncü sırada %14 ile aile geçimsizliği gelmektedir. Yaş grupları bazında belirgin bir farklılaşma vardır. Aile geçimsizliği nedeniyle gerçekleşen intiharların üçte ikisi 30 yaşın altındaki kadınlardır. Zaman içindeki seyrine bakıldığında aile geçimsizliği nedeniyle gerçekleşen intiharların oranlarında çarpıcı biçimde düşüş yaşandığı görülmektedir. Şekil 2'de de görüldüğü üzere 2000 yılında %36 iken 2024 yılında %5 düzeyine gerilemiştir. Hemen belirtmelidir ki aile geçimsizliği kadınlarda daha yüksek oranda intihara neden

olmaktadır. 2000-2024 döneminde kadın intiharlarının içinde aile geçimsizliğinin oranı %14 iken erkeklerde bu oran %8 düzeyindedir.

Dördüncü sırada %14’lük bir oran ile diğer kategorisi bulunmaktadır. Daha sonra %5,1 ile hissi ilişki ve istediği ile evlenememe nedeni ile gerçekleşen intiharlar gelmektedir. Yaş grupları bazında çarpıcı bir farklılaşma vardır. Hissi ilişki ve istediği ile evlenememe nedeniyle intihar eden kadınların yaklaşık %80’i 30 yaşın altındadır. Özellikle 15-19 yaş grubunda bu nedenden kaynaklı intiharlar çok yüksektir. Hissi ilişki ve istediği ile evlenememe gerekçesiyle gerçekleşen intiharların ise %37’den fazlası 15-19 yaş grubundadır. Bu durum toplumsal düzenlemenin yüksek olmasının (Durkheim, 1986) bir sonucu olup ailenin genel olarak genç üyeleri ama daha özeldense kadın üyeleri üzerinde daha yüksek baskı kurduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan bu nedenle gerçekleşen intihar oranlarında zaman içinde belirgin bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Şekil 2’de de görüldüğü üzere, 2000 yılında %14 olan hissi ilişki ve istediği ile evlenememe nedeni intihar oranı 2024 yılında %2.3’e inmiştir.

Şekil 2: Aile Geçimsizliği ve Duygusal İlişki ve İsteddiği ile Evlenememe Nedeniyle Gerçekleşen Kadın İntiharların Zaman İçindeki Seyri, 2000-2024 (%)

Kaynak: Yazar tarafından TÜİK, 2025’ten yararlanılarak oluşturuldu.

Hissi ilişki ve istediği ile evlenememe ile güçlü benzerlikler arz eden bir neden de öğrenim başarısızlığıdır. Kadınların %1.3'ü bu nedenle intihar etmiştir. Yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında %93'ünün 25 yaşın altındaki grupta olduğu görülmektedir. Öte yandan yıllar itibariyle çarpıcı bir düşüş yaşanmıştır. 2000 yılında kadın intiharları içinde öğrenim başarısızlığının payı %4'ün üstünde iken sonraki yıllarda bu oran düşmeye başlamış ve 2024 yılında %0.5'ye gerilemiştir. Düşüşte üniversite sayılarının ve buna bağlı olarak yüksek öğrenim olanaklarının artmasının önemli rolü vardır. 2000 yılında 71 üniversite varken 2025 yılında bu sayı 208'e çıkmıştır. 2000-2001 öğretim yılında yükseköğretimde öğrencilerin yaklaşık %41'i kız iken 2024-2025 öğretim yılında bu oran %53'e çıkmıştır (YÖK, 2025). Nitekim 25 yaş ve üstü kadın nüfusta üniversite mezunları oranı 2008 yılında %7 iken 2024 yılında yaklaşık %24'e çıkmıştır (TÜİK, 2025a). Böylece 25 yaşın altındaki kadın intiharlarında eğitim başarısızlığı intihar nedeni olmaktan çıkmış görünmektedir.

İntiharların nedenlerine göre dağılımda geçim zorluğu %2.7 ile altıncı sıradadır. Bununla birlikte yıllara ve yaş gruplarına göre farklılaşma bulunmaktadır. Geçim zorluğunun en yüksek oranda intihara neden olduğu 2001 yılı aynı zamanda Türkiye'de ekonomik krizin yaşandığı yıldır. 2001 yılında gerçekleşen kadın intiharlarının yaklaşık %8'i geçim zorluğu nedeniyledir. Sonraki yıllarda bu oran düşmeye başlamış, 2012 yılından itibaren de %2'nin altında seyretmiştir. Yaş grupları itibariyle bakıldığında geçim zorluğunun en çok 25-45 arasındaki yaş gruplarında etkili olduğu görülmektedir. Öte yandan diğer intihar nedenleri ile karşılaştırıldığında geçim zorluğu ve ticari başarısızlık kadınlarda erkeklere göre daha düşük oranda intihara neden olduğu görülmektedir.

İntihar nedenlerinin dağılımı ve zaman içindeki seyri incelendiğinde birkaç hususun ön plana çıktığı görülmektedir. Birincisi, intihar nedenleri ve bunun cinsiyete göre dağılımı toplumsal cinsiyet rollerini, kadın ve erkeğin aile içindeki yerini, toplumsal yaşama katılma düzeyini, toplumdaki egemen erkeklik ve kadınlık algısını, kadın ve erkeğe yönelik yaygın toplumsal ön kabulleri yansıtmaktadır.

Nitekim aile geçimsizliği, duygusal ilişki ve istediği ile evlenememe ve öğrenim başarısızlığı gibi nedenlerle gerçekleşen intihar oranları kadınlarda erkeklere göre daha yüksek iken geçim zorluğu ve ticari başarısızlık kategorilerinde erkekler kadınlardan daha yüksek oranlara sahiptir. Kadınların erkeklerden daha yüksek oranlara sahip olduğu nedenlerin başında aile geçimsizliği gelmektedir. Kadın intiharlarının %14’ü bu nedenle gerçekleşmiş iken erkeklerde bu oran %8’in altındadır. Kadınlarda hissi ilişki ve istediği ile evlenememe nedeniyle gerçekleşen intihar oranları da erkeklerden yüksektir. Bu durumu ailenin ataerkil yapısının ve kadınların aile içinde daha fazla kısıtlanmaya ve müdahaleye maruz kaldığının bir sonucu olarak değerlendirmek mümkündür. Durkheimci anlamda yüksek düzeyde toplumsal düzenlemenin ataerkil karakterini yansıtmaktadır.

Öte yandan kadınların geçim zorluğu ve ticari başarısızlık kategorilerinde erkeklerden daha düşük oranlara sahip olması da kadın ve erkeğin toplumsal yaşamdaki yeri, ekonomik ve toplumsal yapının cinsiyetçi niteliği ile yakından ilişkilidir. Ticari başarısızlık nedeniyle kadınlarda intihar oranlarının erkeklere göre daha düşük olmasında ekonomik hayatın erkek egemen niteliği ve kadınların ekonomik yaşama katılma biçiminin rolü vardır. Nitekim ticari başarısızlık nedeniyle intihar edenlerin %96’sı erkektir. Kendi işinin patronu olmak bakımından kadınlar ile erkekler arasında dramatik bir fark bulunmaktadır. Örneğin, 2017 yılında kendi hesabına çalışan veya işveren olanların sadece %16’sı kadındır (TÜİK, 2025b).

Benzer şekilde, geçim zorluğu nedeniyle gerçekleşen intiharların cinsiyet kompozisyonu da cinsiyete dayalı iş bölümü ve kadın ve erkeğe yüklenen rollere ilişkin sosyal ve kültürel kabulleri yansıtmaktadır. Medeni yasada 2001 yılında yapılan değişiklikle “koca evin reisidir” hükmü iptal edilerek cinsiyet eşitliği ilkesi benimsenmiş olsa da aile içinde erkeğin eş ve çocuklardan sorumlu ve evin geçimini sağlamakla yükümlü olduğu şeklinde yaygın kültürel kabul varlığını sürdürüyor görünmektedir. Ne de olsa toplumsal inançlar ve alışkanlıklar yasalar kadar kolay değişmez. Cinsiyete dayalı iş bölümü temelinde erkeğe bu türden sorumluluklar

yüklenmesi ‘erkeğin elinde çubuk kadının elinde çocuk’, ‘erkek getirmeyi kadın yetirmeyi bilmeli’ (Aksu vd., 2022, s. 241-242) ve benzeri atasözlerinde ifadesini bulmaktadır. Esasen evli erkeklerde intihar oranının evli kadınlardaki oranların üç katından yüksek olmasını bunun bir göstergesi olarak değerlendirmek mümkündür. Erkeklerin ticari başarısızlık ve geçim zorluğu konusundaki kırılğanlığında ataerkil kültürdeki başarılı olmak, kendi ayakları üzerinde durmak ve başkasına muhtaç olmamak gibi nitelikler ile tanımlanmış makbul erkeklik algısının da etkisi vardır. Nitekim ticari başarısızlık nedeniyle intihar edenlerin %96’sı erkektir.

İkinci husus, kadın intiharlarında özellikle de aile geçimsizliği, hissi ilişki ve istediği ile evlenememe ve eğitim başarısızlığı gibi nedenlerden kaynaklanan intiharlarda zaman içinde yaşanan düşüştür. Şekil 2’de düşüşün en çarpıcı olduğu aile geçimsizliği ve hissi ilişki nedeniyle gerçekleşen intiharlardaki değişim görülmektedir. Bu düşüşte çeşitli yasal düzenlemeler, merkezi ve yerel yönetimler tarafından hayata geçirilen ekonomik, sosyal ve psikolojik destek mekanizmaları, sivil toplum örgütlerinin yürüttüğü çalışmalar, başta yüksek öğretim olmak üzere eğitim imkanlarındaki artış ve aile yapısında yaşanan değişim gibi çeşitli gelişmelerin doğrudan veya dolaylı etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Yasal düzenlemeler kapsamında özellikle genç kadın intiharları bakımından önem arz eden ve evlenme yaşının on sekize çıkarılmasını öngören düzenlemeyi anmak gerekir. Kısmen bu düzenlemenin de etkisi ile kadınlarda 2001 yılında 22.7 olan ilk evlenme yaşı 2024 yılında 25.8’e yükselmiştir (TÜİK, 2025c). Söz konusu düzenleme çocuk gelinler olarak bilinen küçük yaşta evlilik sorununu ortadan kaldırmamış olsa da önemli ölçüde azaltmıştır. Nitekim 2001 yılında kadınlarda toplam evliliklerin yaklaşık %13’ü 18 yaşın altında iken 2024 yılında bu oran %2’nin altına gerilemiştir (TÜİK, 2025c). Esasen küçük yaşta evlilik sadece belirli bölgeler ile sınırlı olmamakla birlikte (Çaha vd., 2014) en yüksek oranlarda olduğu bölgeler aynı zamanda genç kadın intiharlarının da yüksek olduğu bölgelerdir.

Yasal düzenlemelerden bir diğeri kadına karşı şiddetin önlenmesini öngören 6284 sayılı kanundur. Bu yasa ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) kurulması ve Kadın Destek Uygulaması (KADES) gibi çeşitli önleyici ve koruyucu tedbirler hayata geçirilmiştir (Öztürk, 2017). Benzer şekilde 2005 yılında belediye kanununda yapılan değişiklik ile büyükşehir belediyeleri ile nüfusu elli bini geçen belediyelerin kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmaları belediyelerin sorumluluğu olarak tanımlanmıştır. Söz konusu yasal ve kurumsal düzenlemeler ile sivil toplum örgütlerinin yürüttüğü çalışmaların özellikle aile geçimsizliği gibi nedenlerden kaynaklı intiharların önlenmesinde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim 2000 yılında %36 olan aile geçimsizliği nedeniyle intihar oranı 2024 yılında %5 düzeyine gerilemiştir.

Kamu eliyle gerçekleştirilen şartlı nakit transferi, eğitim yardımı ve aile yardımı gibi sosyal yardım ve destek mekanizmaları geçim zorluğu nedeniyle gerçekleşen intihar oranlarının azalmasında etkili olduğu anlaşılmaktadır. Zira söz konusu destek mekanizmalarında kadınlara ayrıcalık tanınmaktadır. Örneğin, 2022 yılında sosyal yardım hak sahiplerinin %58’i, düzenli yardım hak sahiplerinin ise %61’ini kadınlar oluşturmaktadır (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2025). Benzer şekilde, sigortalı erkeğin ölümü üzerine geride kalan eşi ve yaş sınırı olmaksızın kız çocuğuna dul ve yetim aylığının bağlanması uygulaması da kadınlar açısından önemli bir destek mekanizmasıdır. Kısmen bu uygulamaların da etkisi ile toplam kadın intiharları içinde geçim zorluğu nedeniyle gerçekleşen intiharların payı 2000 yılında %5.2 iken 2024 yılında %2.1’e gerilemiştir.

Son olarak, Türkiye’de aile yapısında meydana gelen değişim ile kadın intiharlarının seyri arasında özellikle de aile geçimsizliği nedeniyle gerçekleşen intiharlar arasında anlamlı bir ilişki var görünmektedir. Geniş aile çözülüp çekirdek aile zayıflarken tek ebeveynli aileler ile tek kişilik hane sayıları anlamlı biçimde artmıştır. 2006 yılında çekirdek aile oranı %73, tek ebeveynli aile %4 ve tek kişilik hane oranı ise %6.2 iken (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2014, s. 24) 2024 yılında toplam haneler içinde çekirdek ailenin payı %52’ye gerilemiş tek ebeveynli aile oranı %11’e tek kişilik hane oranı ise %20’ye çıkmıştır (TÜİK, 2025d). Bu

araştırmanın kapsadığı dönemde evlenme hızı yavaşlamış, boşanma hızı ise artmıştır. 2001 yılında kaba boşanma hızı binde 1.41 iken 2024 yılında binde 2.19'a yükselmiş aynı dönemde kaba evlenme hızı ise binde 8.35'ten binde 6.65'e gerilemiştir (TÜİK, 2025c). Kısacası aile yapısı ile evlenme ve boşanma göstergelerinde gözlenen değişimlerin özellikle aile geçimsizliği ve hissi ilişki ve istediği ile evlenememe gibi nedenlerle gerçekleşen intiharların oranlarındaki değişimde etkili olduğu anlaşılmaktadır.

4. İntihar Şeklinde Cinsiyete Göre Ayrışma

İntihar nedeni gibi intihar şekli de intihar olgusunun sosyolojik niteliğini anlamak açısından önemlidir. Durkheim'ın de vurguladığı üzere, intihar nedeni ile intihar biçimini seçme nedenleri aynı değildir ve intihar şeklini belirleyen toplumsal koşullardır. Örneğin, büyük kentlerde yüksek bir yerden aşağıya atlayarak kendini öldürmek kırsal alanlara göre daha çok görülmektedir. Ayrıca her toplumun değişik ölüm biçimlerine verdiği saygınlık da yöntem seçimini belirlemektedir. Ölüm biçimlerinin kamuoyunca sınıflandırılış biçimi topluluktan topluluğa da değişmektedir (Durkheim, 1986, s. 278-281).

Türkiye'deki kadın intiharları intihar şekli bakımından incelendiğinde erkek intiharlarından anlamlı ölçüde farklılaştığı ve dünyadaki genel eğilimler ile güçlü benzerlikler sergilediği görülmektedir. Şekil 3'te görüldüğü üzere en fazla başvurulan intihar yöntemi %45 ile asarak intihardır. İkinci sırada yaklaşık %17 ile yüksekten atlamak gelmektedir. Kimyevi madde kullanarak intihar edenler %16.5 ile üçüncü sıradadır. Dördüncü sırada ise yaklaşık %14 ile ateşli silah kullanarak intihar edenler gelmektedir. Bunları %2 ve %1'lik oranlar ile suya atlamak ve kesici alet kullanarak intihar edenler takip etmektedir.

İntihar yöntemlerinin zaman içindeki seyrine bakıldığında birkaç hususun öne çıktığı görülmektedir. Birincisi, asarak intihar bütün yıllarda ilk sırada yer almaktadır. İkincisi, bütün yöntemlerin yıllar itibarıyla seyri dalgalı bir görünüm arz etmektedir. Üçüncüsü, ateşli silah ve kimyevi madde kullanmak yöntemlerinde genel eğilim düşüş yönündedir. Örneğin, 2000 yılında ateşli silah kullanılarak

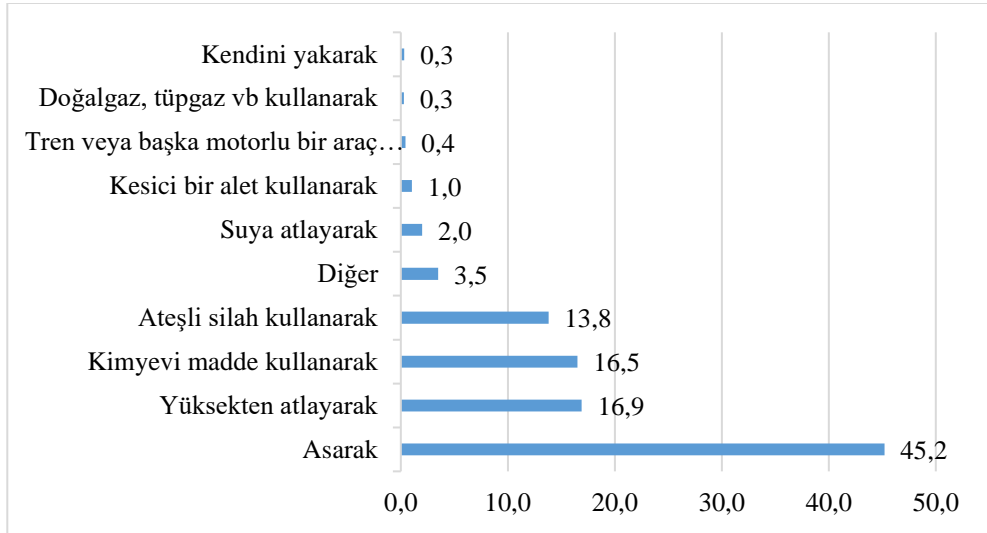
gerçekleşen intiharların oranı %15.3 iken 2024 yılında bu oran %10.8’e gerilemiştir. Benzer şekilde kimyevi madde kullanarak gerçekleşen intiharların oranı %26.3’ten %6’ya gerilemiştir. Buna karşılık yüksekte atlayarak intihar oranı aynı dönemler için %12.2’den %26.2’ye çıkmıştır. Yaş grupları bazında incelendiğinde asarak intiharın bütün gruplarda en fazla başvurulan intihar şekli olduğu görülmektedir. Yaş arttıkça asarak intihar edenlerin oranı da artmaktadır. Örneğin 70-74 yaş grubundaki intiharların üçte ikisi bu yöntem ile gerçekleşmiştir. Buna karşılık ateşli silah kullanmak daha ziyade 25 yaş altı gruplarda yaygındır. Ateşli silah ile intiharların %65’i 25 yaşın altındaki gruplardadır.

Cinsiyet bazında bir karşılaştırma yapıldığında kadınların kimyevi madde kullanmak, yüksekte atlamak ve suya atlamak yöntemlerine erkeklerden daha fazla başvurduğu erkeklerin ise asmak, ateşli silah veya kesici bir alet kullanmak yöntemlerine kadınlardan daha fazla başvurduğu görülmektedir. Dünyadaki genel eğilimler ile de uyumlu olan bu duruma ilişkin çeşitli açıklamalar mevcuttur. Buna göre kadınların erkeklere göre daha az ölümcül yöntemleri seçmelerinin nedenleri ölme niyeti, sosyalizasyon süreçleri ve yöntemlerin bulunabilirliği, erişilebilirliği gibi faktörlere bağlıdır. Kadınların görece daha az ölümcül yöntemlere başvurmalarının sebebi kendilerini gerçekten öldürmek istememeleridir. Bu tür bir açıklamanın daha fazla kanıtı ihtiyaç duyduğu açıktır. Zira Türkiye’de erkeklerin kadınlardan daha düşük oranda olsa da şiddet içermeyen yöntemlere de yüksek oranda başvurduklarını gösteren araştırmalar mevcuttur (Tüzer vd., 1995, s. 257). Genel olarak cinsiyet bazındaki farklılıklar daha özelde kadınların intihar şekilleri onların sosyalizasyon süreçleri, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal yaşamda sahip oldukları imkanlar ve buldukları toplumsal koşullar ile yakından ilişkilidir.

İntihar şeklini seçmede belirleyici olan bir faktör de ilgili yöntem veya araca ulaşılabilirlik ve onu kullanma bilgisine sahip olma düzeyidir. Bu durum özellikle de ateşli silah kullanmak için geçerlidir. Silah edinmenin görece kolay olduğu ülkelerde silah kullanarak intihar görece daha yaygındır. Örneğin, ABD’de 2006 yılında gerçekleşen erkek intiharlarının %56’sı silahlıdır (Callanan & Davis,

2012, s. 857). İnsanların kolay silah edinmesinin de etkisiyle diyor Stack (2000, s. 151) ABD’de 1953’te 100 binde 4.9 olan silah ile intihar oranı 1978’de 100 binde 7.1’e çıkmıştır.

Şekil 3: Şekline Göre Kadın İntiharları, 2000-2024 (%)

Kaynak: Yazar tarafından TÜİK, 2025’ten yararlanılarak oluşturuldu.

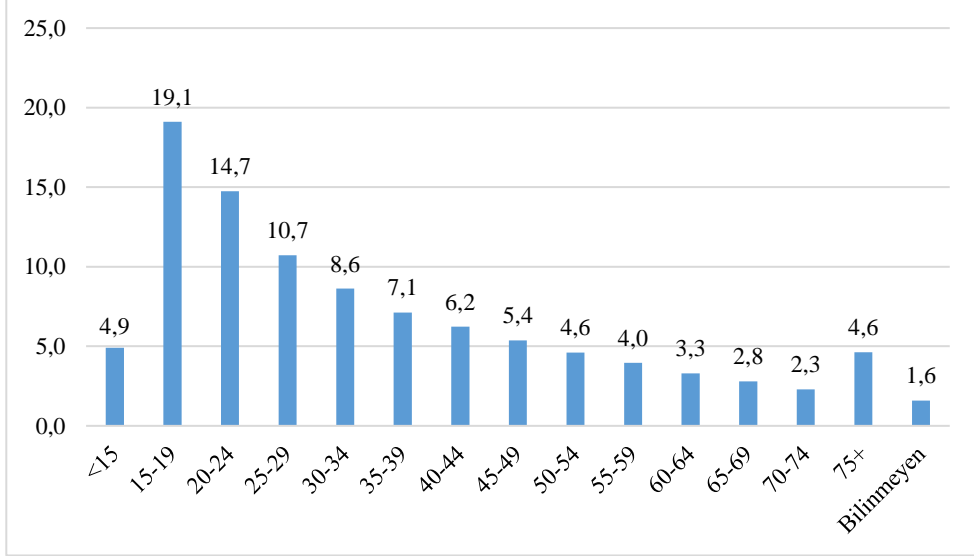
Ateşli silah kullanarak gerçekleşen intihar oranlarının kadınlarda erkeklere göre daha az olması çeşitli sosyal ve kültürel faktörlerin bir sonucudur. Zira erkekler silaha erişme ve sahip olma imkânı ve silah kullanma bilgisi gibi bakımlardan kadınlardan daha avantajlıdır (Khan vd., 2019, s. 4). Ateşli silahı kullanma bilgisi bakımından özellikle askerlik deneyiminin rolünü belirtmek gerekir. Türkiye’de zorunlu askerlik sayesinde erkekler silahlar konusunda erken sayılabilecek yaşlarda bilgi ve tecrübe sahibidir. Bunun yanı sıra, bazı araştırmacıların da vurguladığı üzere, kullanılan yöntem toplumdaki kültürel değerler ve toplumsal cinsiyet rolleri ile yakından ilişkilidir (Canetto, 2008). Örneğin, ABD’de ateşli silahlar erkeklik ile ilişkilendirilmektedir ve bu durum erkeklerin intihar yöntemi olarak daha fazla ateşli silah kullanmasını beraberinde getirmektedir (Canetto, 2008,

s. 260). Silahın erkeklik ile ilişkilendirilmesi ataerkil kültüre özgü bir olgudur ve Türkiye’de de “at, avrat, silah” deyiminde ifadesini bulmaktadır.

5. İntiharda Yaş Faktörü

Çeşitli araştırmaların da ortaya koyduğu üzere, ülkelere ve dönemlere göre farklılıklar gözlense de intihar ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Crestani vd., 2019; Pampel & Williamson, 2001). Örneğin, Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre 2021 yılında 30 yaş altı nüfusun ölüm nedenleri arasında intihar üçüncü sıradadır (WHO, 2025, s. 7). Öte yandan yaş değişkeninin intihardaki etkisi ülkelerin gelişmişlik düzeyine bağlı olarak da farklılaşmaktadır. Gelişmiş ülkelerde intiharlarda 50-55 yaş grubu en büyük paya sahip iken düşük ve orta gelir düzeyindeki ülkelerde en fazla 15-29 yaş grubundadır (WHO, 2025). Bununla birlikte dünya genelinde otuzlu yaşlardan itibaren intihar oranlarında yaş ile birlikte azalma yönünde bir eğilim vardır (WHO, 2025, s. 7).

Türkiye’deki kadın intiharlarının yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda birkaç hususun öne çıktığını görüyoruz. Birincisi, şekil 4’te görüldüğü üzere ilk sırada %19.1 ile 15-19 yaş grubu gelmektedir. En yüksek olduğu 2003 yılında bu oran %24’tür. İkinci bir husus, kadın intiharlarının yarısı 30 yaşın altındaki gruplarda meydana gelmiştir. Üçüncüsü, yaş ile intihar arasında ters yönlü bir ilişki vardır. Yaş ilerledikçe intihar oranı da azalmaktadır. Tek istisna 75 yaş üstü grup olup bu grubun toplam içindeki payı %4.6’dır. Dikkat çeken bir başka nokta ise 15 yaşın altındaki grubun oranının görece yüksekliğidir. Toplam kadın intiharlarının yaklaşık %5’i 15 yaşın altındaki grupta gerçekleşmiştir. Bu yaş grubunun payı, en yüksek orana ulaştığı 2014 yılında %7.8’dir. 25 yaş altı gruplarda kadınlarda intihar oranları erkeklerin oranlarının üstündedir. Geriye kalan diğer bütün yaş gruplarında erkeklere göre daha düşük oranlara sahiptir.

Şekil 4: Kadın İntiharlarının Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2002-2024 (%)

Kaynak: Yazar tarafından TÜİK, 2025'ten yararlanılarak oluşturulmuştur.

Yaş grubuna göre dağılım intiharların genel yapısı hakkında bir fikir vermekle birlikte yaşın intihardaki etkisini görmek için ilgili yaş grubundaki toplam nüfus içindeki intihar oranına bakmak gerekir. Bu açıdan bakıldığında yaş ile intihar arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. En yüksek intihar oranı 100 binde 5.1 ile 15-19 yaş grubundadır. Ancak daha sonra yaş ile birlikte intihar oranları da azalmakta ve 45-49 yaş grubunda 100 binde 2 oranına gerilemektedir. 65 yaşına kadar bu oranda yatay seyrettikten sonra tekrar artış eğilimine girerek 75 yaş ve üstü grupta 100 binde 3'e yaklaşmaktadır.

Kadınlarda intihar riskinin 30 yaş altındaki gruplarda yüksek oluşunu açıklamak için intihar nedenleri, eğitim durumu ve intiharların bölgesel dağılımı gibi başka değişkenlere de bakmak gerekir. Aile geçimsizliği, eğitim başarısızlığı ve duygusal ilişki ve istediği ile evlenememe nedenleri ile gerçekleşen intiharların büyük çoğunluğu 30 yaş altındaki gruplardadır. Örneğin, aile içi geçimsizlik nedeniyle gerçekleşen intiharların üçte ikisi 30 yaşın altındaki gruplardadır. Hissi

ilişki ve istediği ile evlenememe nedeniyle intihar edenlerin yaklaşık %80’i eğitim başarısızlığı nedeniyle intiharların ise tamamı 30 yaş altındaki gruplardadır. Öte yandan bölgesel gelişmişlik düzeyinin de intiharların yaş gruplarına göre dağılımda etkili olduğu anlaşılmaktadır. 30 yaşın altındaki gruplarda intihar oranının en yüksek olduğu üç bölge aynı zamanda en düşük sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip Orta Doğu Anadolu, Kuzey Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgeleridir. 30 yaşın altındaki grubun Türkiye’deki toplam intiharlar içindeki payı %38 iken bu üç bölgede bu oran sırasıyla %58, %58 ve %62’dir.

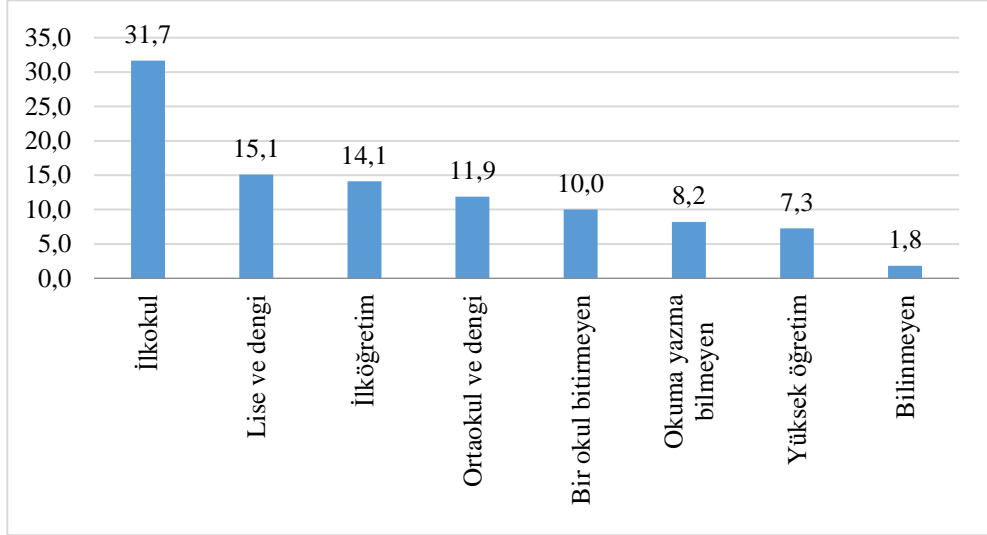
Öte yandan otuzlu yaşlardan itibaren intihar nedenlerinin değişmeye başlaması ile paralel olarak intihar bağışıklığının da arttığını görüyoruz. Aile içi geçimsizlik, hissi ilişki ve istediği ile evlenememe gibi yüksek toplumsal düzenleme kaynaklı nedenler veya eğitim başarısızlığı nedeniyle intihar anlamlı biçimde azalırken hastalık nedeniyle intihar düzenli artmaktadır. Örneğin, 30-34 yaş grubunda %27 olan hastalık nedenli intihar oranı 60-64 yaş grubuna gelindiğinde %45’in üstüne çıkmaktadır. Kısacası yaş artışı ile birlikte hem intihar nedenleri değişiyor hem de intihar bağışıklığı artıyor. Ne var ki 65 yaşından itibaren intihar oranları tekrar artış eğilimine girmekte ve özellikle 75 yaş üstündeki grupta 100 binde üçe yaklaşmaktadır.

4. İntiharların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı ya da İntiharda Eğitim Faktörü

Yaş gibi intihar ile ilişkili bir diğer faktör de eğitimidir. Eğitim intihar ilişkisine dair farklı görüşler bulunmaktadır. Durkheim’in öncülük ettiği görüşe göre, eğitim ile intihar arasında doğrusal bir ilişki vardır. Ancak bunun bir neden sonuç ilişkisi olmaktan ziyade eğitim ile birlikte bireyselliğin artmasının, kolektif bilincin ve dolayısıyla toplumsal bütünleşmenin zayıflamasının bir sonucu olduğunu savunuyor Durkheim (1986, s. 143-145). Bu nedenle yüksek eğitimlilerde intihar oranı da yüksek olur. Buna karşılık düşük eğitimlilerde güçlü bir ortak bilinç ve yüksek düzeyde toplumsal bütünleşme olduğundan intihar oranı da düşüktür. Öte yandan eğitim düzeyindeki artışın bireyin toplumsal normları içselleştirmesini

sağlayarak toplumsal bütünleşmeyi arttırdığını ve intihar oranını azalttığını ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır (Li, 1972, s. 254).

Şekil 5: İntihar Eden Kadınların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı, 2000-2024 (%)

Kaynak: Yazar tarafından TÜİK, 2025'ten yararlanılarak oluşturulmuştur.

İntihar eden kadınların eğitim durumuna göre dağılımı Şekil 5'te verilmiştir. Buna göre ilk sırada %31.7 ile ilköğretim mezunları gelmektedir. İkinci sırada %15.1 ile lise ve dengi okul mezunları yer almaktadır. Üçüncü sırada ilköğretim mezunları %14.1 ile gelmektedir. Daha sonra %11.9 ile ortaokul ve dengi %10 ile bir okul bitirmeyenler gelmektedir. Okuma yazma bilmeyenler %8.2 iken yükseköğretim mezunlarının oranı %7.3'tür.

Öte yandan intiharların eğitim durumlarına göre dağılımında zaman içinde çarpıcı değişimler meydana gelmiştir. Örneğin, en büyük grubu oluşturan ilköğretim mezunlarının oranı 2000 yılında %46.4 iken dalgalı ama düşüş eğilimi sergileyerek 2024 yılında %19.1'e gerilemiştir. Benzer bir durum okuma yazma bilmeyen ve bir okul bitirmeyen gruplar için de geçerlidir. Her iki grubun da 2000 yılında oranı %10.6'şar iken 2024 yılında sırasıyla %3.4 ve %4.7 düzeyine gerilemiştir. Buna karşılık ortaokul ve sonraki eğitim kademelerinde tersi bir eğilim vardır. Ortaokul, lise ve yüksek öğretim mezunlarının oranlarında artış meydana gelmiştir. Örneğin,

2000 yılında intihar eden kadınların %12.9’u ortaokul ve dengi okul mezunu iken 2024 yılında bu oran %24.8’e çıkmıştır. Yüksek öğretim mezunlarında bu artışlar daha da çarpıcıdır. 2000 yılında intihar eden kadınların %5.1 yüksek öğretim mezunu iken 2024 yılında bu oran %16.5’e yükselmiştir.

İntihar edenlerin eğitim durumlarına göre dağılımda zaman içinde meydana gelen değişimin esas nedeni eğitim düzeyindeki artışın intihar riskini arttırdığı şeklinde Durkheimcı açıklamadan ziyade Türkiye’de nüfusun eğitim kompozisyonunda yaşanan değişimde yatmaktadır. Nitekim 2008 yılında 6 ve daha yukarı yaştaki kadın nüfusta ilkökul mezunu oranı %28.9 iken 2024 yılında %24.3 ye düşmüştür. Aynı dönemde okuma yazma bilmeyenlerin oranı %12.3’ten %3.7’ye düşmüştür. Buna karşılık 2008 yılında lise mezunlarının oranı %13.2, yükseköğretim mezunlarının oranı ise %4.7 iken 2024 yılında sırasıyla %20.8 ve 18.5’e çıkmıştır (TÜİK, 2025a).

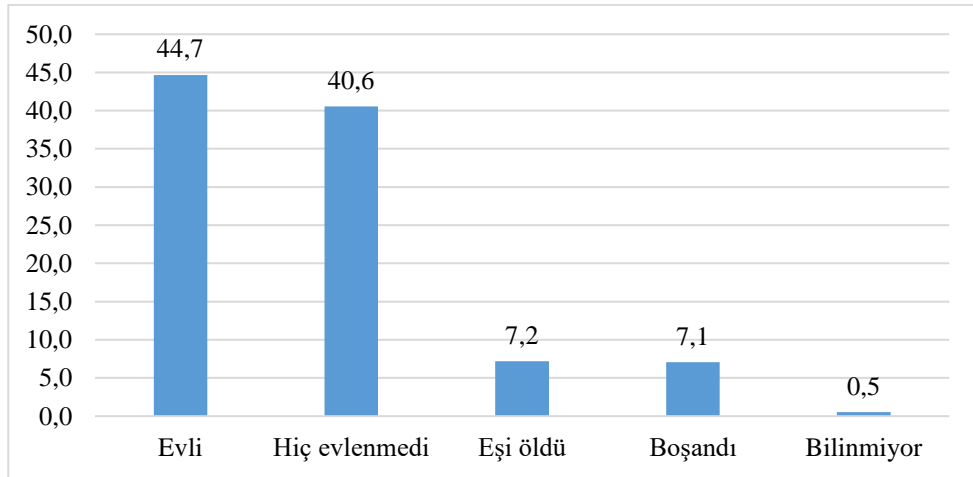
Eğitim intihar ilişkisini görmek için ilgili eğitim düzeyindeki toplam nüfus içinde intihar edenlerin oranına bakmak gerekir. Bu çerçevede 2008-2024 arası dönemde 15 yaş ve üstü nüfusta intihar oranlarına bakıldığında eğitim ile intihar arasında ters yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Durkheim’in (1986) iddia ettiği üzere eğitim düzeyi arttıkça intiharlar da artmıyor. Aksine Li’nin (1972) bulgularını destekler mahiyette eğitim düzeyinde yaşanan artışa paralel olarak intihar bağışıklığının arttığı anlaşılmaktadır. İntihar oranının en yüksek olduğu grup bir okul bitirmeyenlerdir. Okuma-yazma bilmeyenler de eklendiğinde bu grubun oranı 100 binde 7’ye çıkmaktadır. Buna karşılık eğitim düzeyi arttıkça intihar bağışıklığı da artmaktadır.

5. İntiharın Medeni Durum Halleri

Medeni durum ile intihar arasında anlamlı bir ilişki olduğu, özellikle de evlilerin yüksek intihar bağışıklığına sahip olduğu çeşitli araştırmalarda da ortaya konulmuştur. Durkheim’e (1986) göre evli olmak bireyin toplum ile daha fazla bütünleşmesini sağlayarak intihar riskini azaltmaktadır. Ne var ki medeni durumun cinsiyet açısından etkisi çeşitlidir ve bu bakımdan farklı görüşler ve bulgular

mevcuttur. Örneğin, sanılanın aksine evlilik erkeğe intihar karşısında daha fazla bağıışıklık sağlamaktadır (Durkheim, 1986, s. 261). Öte yandan boşanma ne kadar çok uygulanıyorsa evlilik intihar bakımından kadını o kadar çok korumakta, boşanma ne kadar az görülüyorsa evliliğin kadını koruması da azalmaktadır (Durkheim, 1986: 255). Kısacası evlilik bireye yeni sorumluluklar yükleyerek toplumla bağlarını güçlendirmekte ve bütünleşme düzeyini arttırmaktadır. Ne var ki medeni durumun kadınlar ve erkekler açısından toplumsal olarak farklı anlamı ve sonuçları vardır. Evli veya boşanmış, eşi ölmüş veya hiç evlenmemiş olmak cinsiyete göre farklılık arz etmektedir. Nitekim bekar, boşanmış veya eşi ölmüş erkek ile karşılaştırıldığında aynı statüdeki kadın toplumun çok yönlü baskısı ile karşılaşabilmektedir.

Şekil 6: İntihar Eden Kadınların Medeni Duruma Göre Dağılımı, 2000-2024 (%)

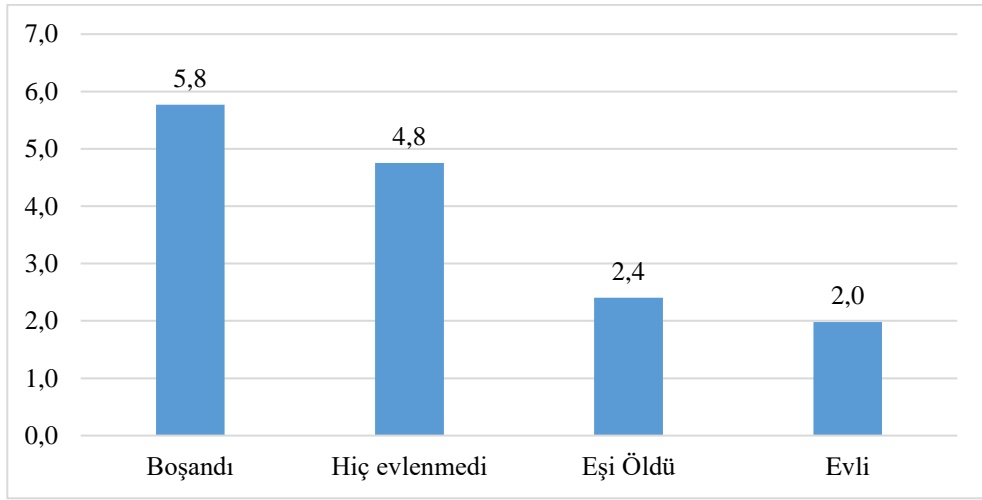

Kaynak: Yazar tarafından TÜİK, 2025'ten yararlanılarak oluşturulmuştur.

Türkiye'deki kadın intiharlarının medeni duruma göre dağılımında, Şekil 6'da görüldüğü üzere, ilk sırada %44.7 ile evliler gelmektedir. İkinci sırada %40.6 ile hiç evlenmemiş olanlar vardır. Eşi ölmüş ve boşanmış olanların oranı sırasıyla %7.2 ve %7.1'dir. Esasen medeni durumun intihardaki etkisini görmek için intihar edenlerin ilgili nüfus kategorisi içindeki oranına bakmak gerekir. Diğer bir ifade ile örneğin intihar eden evli kadınların toplam evli kadın nüfus içindeki oranına bakmak gerekir.

Bu açıdan bakıldığında Şekil 7’de de görüldüğü üzere en yüksek intihar oranı 100 binde 5.8 ile boşanmış kadınlardadır. İkinci sırada 100 binde 4.8 ile hiç evlenmemiş olanlar gelmektedir. Eşi ölmüş olanlar arasında intihar riski 100 binde 2.4 iken evlilerde 100 binde 2’dir. Diğer bir ifade ile intihar bağışıklığının en yüksek olduğu grup evlilerdir. Kısacası, kadınlar açısından evli olmak intihar riskini azaltan bir faktör iken boşanmış veya hiç evlenmemiş olmak intihar riskini arttırmaktadır.

Şekil 7: İntihar Eden Kadınların Medeni Durumuna Göre İlgili Nüfustaki Oranı 2008-2024 (15 yaş üstü) (100 Binde)

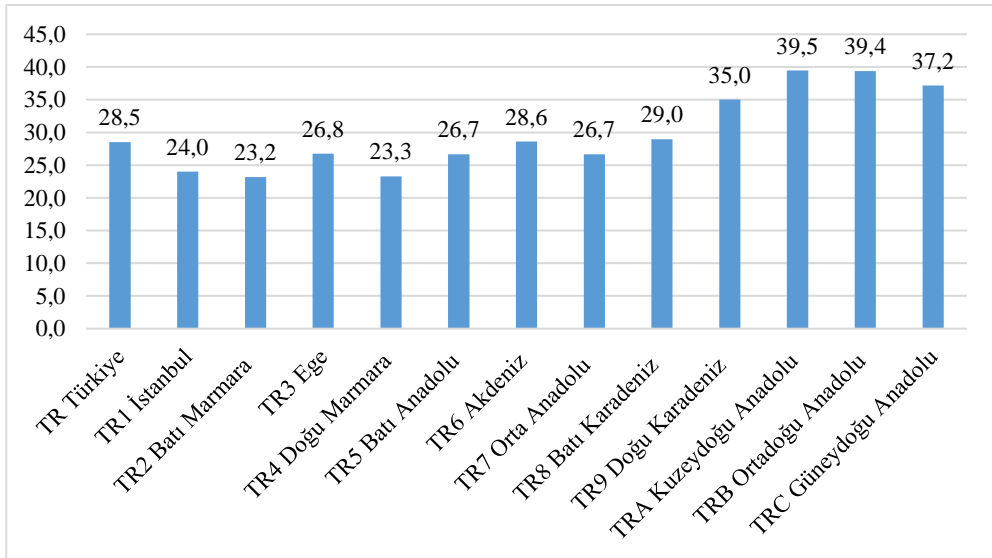
Kaynak: Yazar tarafından TÜİK, 2025’ten yararlanılarak oluşturuldu.

İlgili medeni gruptaki toplam nüfusta intihar oranlarının dağılımı incelendiğinde medeni durum ile intihar ilişkisine dair şunları söylemek mümkündür. Evli olmak intihar bağışıklığını arttırmaktadır. Evlilerden sonra bağışıklığı en yüksek grup eşi ölmüş olanlardır. Eşi ölmüş nüfusta intihar oranının görece düşük oluşunda geride kalan eşin çocuklarına bakmasının da etkisi vardır. Nitekim Durkheim’ın de işaret ettiği üzere çocuklu dullar sadece bekarlara veya çocuksuz dullara göre değil aynı zamanda çocuklu evlilere göre de intihar bağışıklığı daha yüksektir (Durkheim, 1986, s. 164). İntihar bağışıklığı en düşük olan iki grup hiç evlenmemiş ve boşanmış kadınlardır.

6. Bölgesel Gelişmişlik Düzeyi ve İntihar İlişkisi

İntiharların bölgelere ve cinsiyete göre dağılımı bölgesel gelişmişlik düzeyi ile kadın intiharları arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yüksek sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip İstanbul, Batı Marmara ve Doğu Marmara bölgeleri (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2019, s. 38-67; T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2013, s. 44-73) kadın intihar oranlarının en düşük olduğu bölgelerdir. Batı Marmara'daki intiharların içinde kadın oranı %23.2'dir. Doğu Marmara için bu oran %23.3, İstanbul için %24'tür. Buna karşılık kadın intihar oranlarının en yüksek olduğu Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri en düşük sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip bölgelerdir (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2019, s. 38-67; T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2013, s. 44-73). Kuzey Doğu Anadolu bölgesi %39.5 oranı ile ilk sırada gelmektedir. Ortadoğu Anadolu için bu oran %39.4 Güneydoğu Anadolu için de %37.2'dir. Bu üç bölge aynı zamanda genç intiharlarının en yüksek olduğu bölgelerdir. Güneydoğu Anadolu bölgesindeki intiharların %60'tan fazlası Kuzeydoğu ve Orta Doğu Anadolu bölgelerinde ise yaklaşık %60'ı 30 yaşın altındaki gruptadır.

Şekil 8: Bölgelerdeki İntiharlarda Kadın Oranı, 2000-2024 (%)

Kaynak: Yazar tarafından TÜİK, 2025’ten yararlanılarak oluşturuldu.

Alt bölgeler bazında kadın intihar oranlarının en yüksek olduğu bölgeler Van, Muş, Bitlis ve Hakkari’den oluşan TRB2 bölgesi ile Ağrı, Kars, Iğdır ve Ardahan’dan oluşan TRA2 bölgesidir. TRB2 bölgesindeki intiharlarda kadınların payı yaklaşık %47’dir. Özellikle 2005-2011 döneminde kadın oranı erkek oranının üstündedir. TRA2 bölgesinde ise kadınların payı %43’tür. Doğu Karadeniz Bölgesi %35 ile kadın intihar oranının yüksek olduğu üçüncü bölgedir.

Sonuç

Sonuç olarak şunları belirtmek mümkündür. Birincisi, Türkiye’de kadınlarda intihar oranı dünyadaki genel eğilimler ile de uyumlu olarak erkeklere göre daha düşüktür. Nitekim 2000-2024 döneminde gerçekleşen intiharların cinsiyet dağılımı %71.5’i erkek %28.5’i kadın şeklindedir. İkincisi, kadın intiharlarının toplam intiharlar içindeki payında yıllar itibariyle kimi küçük dalgalanmalar görülsede genel eğilim düşüş yönündedir. 2000 yılında toplam intiharlarda kadınların payı %38’in üstünde iken 2024 yılına gelindiğinde %21.5’e gerilemiştir. Söz konusu düşüşte kadınlarda kaba intihar hızındaki artışın erkeklere göre daha yavaş olmasının rolü vardır. Ayrıca medeni yasa ile ceza yasasında kadınlar lehine yapılan düzenlemeler, eğitim olanaklarının gelişmesi, merkezi ve yerel yönetimler tarafından kadınlara yönelik sağlanan çeşitli destek mekanizmaları, Türkiye’de aile yapısında meydana gelen değişimler gibi gelişmeler de etkili olmuştur.

Üçüncü bir husus intihar nedenleri ve bunların oransal dağılımı toplumsal cinsiyet ile intihar arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. İntihar nedenleri kadının toplumsal yaşamdaki yerini ve ekonomik ve sosyal yaşama katılma düzeyini yansıtmaktadır. Nitekim aile geçimsizliği, hissi ilişki ve istediği ile evlenememe, ticari başarısızlık, geçim zorluğu ve öğrenim başarısızlığı gibi nedenlere bağlı olarak gerçekleşen intiharların oransal dağılımı ve zaman içindeki seyri bunu açıkça ortaya koymaktadır.

Dördüncü husus istatistikî verilere ilişkindir. Mevcut istatistiklere göre intiharların üçte birinin nedeni bilinmemektedir. Kuşkusuz bunun bir nedeni olgunun

kendisinden kaynaklanmaktadır. Özellikle intihar edenlerin geride bir açıklama bırakmadığı durumlarda intihar nedenini belirlemek zordur. Bunun yanı sıra verilerin derlenmesi sürecinde yaşanan çeşitli sorunlar da bu belirsizliği pekiştirmektedir. Öte yandan TÜİK intihar istatistiklerini sınırlı değişken bazında yayınlamaktadır. Söz konusu iki husus sadece bu çalışmayı değil aynı zamanda intihar istatistiklerini esas alarak yapılacak başka çalışmaları da kısıtlamaktadır.

Beşinci husus, intihar şekli bakımından da kadın intiharları kimi özgüllükler sergilemektedir. Dünyadaki genel eğilimlerle de uyumlu olarak kadınlar erkeklere kıyasla kimyevi madde kullanmak gibi göre görece daha az ölümcül yöntemlere daha fazla başvurmakta, buna karşılık ateşli silah kullanmak gibi görece daha ölümcül yöntemlere ise daha az başvurumaktadırlar. İntihar şeklinin seçiminde sosyal ve kültürel faktörler ile kadın ve erkeklerin toplumsallaşma ve toplumsal yaşama katılmalarındaki farklılıkların etkili olduğunu belirtmek gerekir.

Altıncı husus, kadın intiharları yaş, eğitim düzeyi ve medeni durum gibi değişkenlere duyarlıdır. Bu çerçevede yaş ile intihar arasında ters yönlü bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Genç nüfusta intihar bağışıklığı zayıftır. Kadın intiharlarının yarısı 30 yaşın altındaki gruplardadır. Özellikle 15-19 yaş grubu, erkekler de dahil, bütün yaş gruplarında en yüksek intihar oranı ile dikkat çekmektedir. Bu durum zayıf statü bütünleşmesinin ve güçlü toplumsal düzenlemenin sonucudur. Buna karşılık yaştaki ilerleme ile paralel intihar bağışıklığının arttığı ve intihar oranlarının düştüğü görülmektedir. Bu durum 65 yaş ve üstü gruplarda değişmekte ve intihar riski tekrar artmaktadır.

Yaş gibi intihar bağışıklığında etkili olan bir diğer faktör eğitimidir. Eğitim düzeyi ile intihar riski arasında ters yönlü bir ilişki vardır. İlkokul ve daha düşük düzeyde eğitime sahip kadınlarda intihar oranları en yüksektir. Eğitim düzeyi arttıkça intihar bağışıklığı da artmaktadır. Durkheim'ın eğitim düzeyindeki artışın beraberinde bireyselleşme getireceği ve bunun da toplumsal bütünleşmeyi zayıflatarak intihar riskinin arttıracağı şeklindeki görüşünün aksine eğitim düzeyinin artmasının kadınların üzerindeki toplumsal baskıyı ve bunun yol açtığı intihar riskini

azalttığı anlaşılmaktadır. Medeni durumun da intihar oranlarının şekillenmesinde belirleyici olduğu görülmektedir. İntihar bağışıklığı en yüksek gruplar sırasıyla evliler ve eşi ölmüş olanlardır. Buna karşılık intihar riskinin en yüksek olduğu gruplar ise boşanmış ve hiç evlenmemiş olanlardır.

Son olarak, bölgesel gelişmişlik düzeyi ile kadın intiharları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kadın intihar oranlarının en yüksek olduğu bölgeler en düşük sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip Kuzey Doğu Anadolu, Orta Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleridir. Bu bölgeler aynı zamanda 30 yaş altı gruplarda intihar oranlarının yüksek olduğu bölgelerdir. Buna karşılık İstanbul, Doğu Marmara ve Batı Marmara gibi görece yüksek sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip bölgeler kadın intihar oranlarının en düşük olduğu bölgelerdir.

Kaynakça

- Aksu, B. T., Akalın, Ş. H. & Toparlı R. (2022). *Türk atasözleri sözlüğü*. TDK Yayınları.
- Bayova, R. & Çörüş, G. (2021). Yaratıcı kişilerde intihar davranışının kuramsal gözden geçirilmesi. *Journal of Medical Sciences*. 2(3), 12-21.
- Bulut, B. P. & Demirbaş, H. (2021). Kırılma noktası: İkinci nesil intihar kuramları. *Nesne Psikoloji Dergisi*. 9(20), 418-431.
- Çaha, H., Aydın, E. S. & Çaha, Ö. (2014). *Değişen Türkiye’de kadın*. Kadem.
- Callanan, V. J. & Davis, M. S. (2012). Gender differences in suicide methods. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 47(6), 857-69.
- Canetto, S. S. (2008). Women and suicidal behavior: A cultural Analysis. *American Journal of Orthopsychiatry*, 78(2), 259-266
- Canetto, S. S. & Sakinofsky, I. (1998). The gender paradox in suicide. *Suicide & Life Threatening Behavior*, 28(1), 1-23.
- Canetto, S. S. & Lester, D. (1995). The epidemiology of women’s suicidal behavior. In Canetto S. S. and Lester D. (Eds.) *Women and suicidal behavior*. (pp. 35–57). Springer.
- Clifton, K. A. & Lee, D. E. (1995). Gender socialization and women’s suicidal behaviors. In Canetto S. S. and Lester D. (Eds.) *Women and suicidal behavior*. (pp. 61–70). Springer.
- Crestani, C., Masotti, V., Corradi, N., Schirripa, M. L., & Cecchi, R. (2019). Suicide in the elderly: A 37-years retrospective study. *Acta Biomedica*, 90(1), 68-76.
- Durkheim, E. (1986). *İntihar: Toplumbilimsel inceleme*. (Ö. Ozankaya, Çev.). Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Gibbs, J. P. & Martin, W. T. (1958). A theory of status integration and its relationship to suicide. *American Sociological Review*, 23(2), 140-147.
- Hamermesh, D. S. & Soss N. M. (1974). An economic theory of suicide. *The Journal of Political Economy*, 82(1), 83-98.
- Hawton, K. (2000). Sex and suicide: Gender differences in suicidal behavior. *British Journal of Psychiatry*, 177, 484-485.
- Henry, A. F. & Short J. F. (1954). *Suicide and homicide: Some economic sociological and*

- psychological aspect of aggression*. Free Press.
- Khan, N., Naz, A. Khan, W., Shahzad W. & Gul, A. (2019). Gender and suicide: An exploration of suicidality with refence to gender in Lower, Khyber Pakhtunkhwa, Pakistan. *Suicidology Online*, 10(6) 1-10.
- Kolonsky, E. D. & May, A. M. (2015). The three-step theory (3ST): A new theory of suicide rooted in the "ideation-to-action" framework. *International Journal of Cognitive Therapy*. 8(2), 114-129.
- Krysinska, K. (2014). Men and suicide: An overview. In D. Lester, J. F. Gunn III & P. Quinnett (Ed.) *Suicide in Men: How men differ from women in expressing their distress*. (pp. 5-24). Charles C. Thomas Publisher.
- Kızılkaya, O. & Kuzucu, H. (2022). İntihar vakalarının ekonomik faktörler ile ilişkisi: Panel veri analizi, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24(42), 62-80.
- Li, W. L. (1972). Suicide and educational attainment in a transitional Society. *The Sociological Quarterly*, 13(2), 253-258.
- Meda, N., Miola A., Slongo, I., Zordan, M. A. & Sambataro F. (2022). The impact of macro economic factors on Suicide in 175 countries over 27 years. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 52(1), 49-58.
- Moscicki, E. K. (1994). Gender differences in completed and attempted suicides. *Annals of Epidemiology*, 4(2), 152-158.
- Neumayer, E. (2003). Are socioeconomic factors valid determinants of suicide? Controlling for national cultures of suicide with fixed-effects estimation. *Cross-Cultural Research*, 37(3), 307-329.
- Öztürk, N. (2017). Ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesine dair kanun, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-32.
- Pampel, F. C. & Williamson, J. B. (2001). Age patterns of suicide and homicide mortality rates in high-income nations. *Social Forces*, 80(1), 251-282.
- Platt, S. (1984). Unemployment and suicidal behavior: a review of the literature. *Social Science and Medicine* 19(2) 93-115.
- Pritchard, C. (1996). Suicide in the People's Republic of China categorized by age and gender: evidence of the influence of culture on suicide. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 93(5), 362-367.
- River, J. (2014). Suicide and hegemonic masculinity in Australian men. In D. Lester, J. F. Gunn III & P. Quinnett (Ed.) *Suicide in men: How men differ from women in expressing their distress*, (pp. 248-261). Charles C. Thomas Publisher.
- Quinney, R. (1965). Suicide homicide and economic development. *Social Forces*, 43(3), 401-406.
- Scourfield, J. (2005). Suicidal masculinities. *Sociological Research Online*, 10(2), 35-44.
- Stack, S. (1982). Suicide: A decade review of the sociological literature. *Deviant Behavior*, 4(1), 41-66.
- Stack, S. (1993). The effect of modernization on suicide in Finland: 1800-1984. *Sociological Perspectives*, 36(2), 137-148.
- Stack, S. (2000). Suicide: A 15 year review of the sociological literature Part I: Cultural and economic factors. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 30(2) 145-162.
- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2025). <https://www.aile.gov.tr/media/138739/kadin-4.pdf>
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2013). *İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması (SEGE-2011)*. Kalkınma Bakanlığı.
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2019). *İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik*

- sıralaması (SEGE-2017)*. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.
- Topbaş, F. (2007). İşsizlik ve intihar ilişkisi: 1975-2005 VAR analizi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2, 161-172.
- TÜİK. (2025). *İntihar istatistikleri*. [Erişim tarihi 20.09.2025] <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=intihar&dil=1>
- TÜİK. (2025a). *Ulusal eğitim istatistikleri veri tabanı 2008-2024*. [Erişim tarihi 07.11.2025] <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=eğitim>
- TÜİK. (2025b). *Kendi hesabına ve işverenler araştırma sonuçları 2017*. [Erişim tarihi 15.10.2025] <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1>
- TÜİK. (2025c). *Evlenme ve boşanma istatistikleri 2024*. [Erişim tarihi 25.10.2025] <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2024-54194>
- TÜİK. (2025d). *İstatistiklerle aile 2024*. [Erişim tarihi 25.10.2025] <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Aile-2024-53898>
- TÜİK. (2025e). *Nüfusun işgücü durumu*. [Erişim tarihi 15.10.2025] <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1>
- Tüzer, T., Bayam G., Bitlis, V., Holat, H. & Dilbaz, N. (1995). İntihar girişiminde yöntem seçimini etkileyen faktörler. *Kriz Dergisi*, 3(1) 226-228.
- WHO.(2025). *Suicide worldwide in 2021*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240110069>
- Wray, M., Colen C. & Pescosolido, B. A. (2011). The sociology of Suicide. *Annual Review of Sociology*. 37, 505-528.
- Yang, B. & Lester, D. (1995). Suicide, homicide and unemployment. *Applied Economic Letters* 2, 278-279.
- Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK). (2025). Yükseköğretim istatistikleri. [Erişim tarihi 07.11.2025] <https://istatistik.yok.gov.tr>

Extended Abstract

Suicide is a multi-dimensional social phenomenon. Gender is one dimension, among others. As demonstrated by numerous researchers, there is a meaningful relationship between gender and suicide in many respects (Callanan & Davis, 2012; Canetto, 2008, Canetto & Lester, 1995; Khan et al., 2019; Moscicki, 1994; Scourfield, 2005). According to the figures provided by the World Health Organization (WHO), the suicide rate among men is more than twice that of women (WHO, 2025). Moreover, there is a significant difference between men and women not only regarding suicide rates but also the variables such as reason, age and form of suicide. Some researchers explain this difference with reference to women’s biological and psychological characteristics and the difference found in their nature. To illustrate, it is noted that women are more successful in identifying the signs leading to suicide such as depression. Likewise, it is pointed out that when faced with the cases that increase the risk of committing suicide, women more tend to consult a specialist or receive psychological support (Stack, 2000). According to the approach that account for this difference with reference to the difference of the nature of men and women, suicide is an unnatural and inappropriate deed as it is a masculine type of behavior (Canetto, 2008, p. 260). In short, there is a meaningful relationship between gender and suicide. Furthermore, it is closely related to men’s socialization processes, the degree and type of their participation in

social life, and the roles and expectations attributed to them in their society. It needs also to be noted that the gender aspect of suicides reflects the opportunities and possibilities as well as hardships and obstacles that men and women have in society.

Since suicide is a multidimensional phenomenon, it has been the focus of different academic fields. One of these fields is sociology. Sociological theories on suicide explain it as a social rather than individual phenomenon. One of the pioneering theorists in sociology, Durkheim advocates that suicide is about social integration and social regulations (1986). The rate of suicide in a society changes according to the changes in social integration and regulations. Having been influenced by Durkheim to varying degrees, contemporary sociological approaches also account for suicide by placing emphasis on different aspects of social life. For instance, cultural approach highlights the role of social values, norms and beliefs (Canetto, 2008; Stack, 1982). Another approach discusses suicide through the lens of such economic factors as the level development, poverty, unemployment and income (Hamermesh & Soss, 1974; Quinney, 1965; Stack, 1982; 2000). The modernization school, on the other hand, views suicide with particular attention to industrialization, migration, urbanization and the spread of modern education (Stack, 2000; 1993; 1982). The social integration approach draws attention to age, marital status, family, religion, migration and integration, status integration and political factors (Gibbs & Martin, 1958; Stack, 2000).

This article analyzes the basic patterns and course over time of women's suicides in Turkey between 2000 and 2024 from a sociological perspective. This study also investigates the role of gender in the act of suicide. In this context, the article seeks to answer the following questions: What is the role of gender in suicide? What are the basic patterns found in women's suicides? What is the course of women's suicides over the period of the 2000-2024? How do variables of age, marital status and level of education impact women's suicides? This study is based on the statistical data on suicides provided by the Turkish Statistical Institute. These statistical figures provide data about age, marital status, reason and form of suicide, level of education and geographical region. Suicide data in Turkey has been officially published since 1974. Yet the existing data up to the year of 2000 have been only limited to the speed of suicide, gender and reason of suicide. The data pertaining to age, marital status, level of education and geographical region has been published from 2000 onward. Therefore, this study covers the period from 2000 to 2024. An important point about these figures is that they are based on the data provided by the General Directorate of Security and the General Command of the Gendarmerie. As the priority and expertise of the staff involved in recording these data was security, determining whether the act of suicide was an accident, murder or suicide came first, while other questions were relegated to a secondary position. This is a challenge that limits research based on these statistical data. Indeed, especially the rate of the statistical data about the reason of suicide and its change over time reflects this limitation.

It is possible to summarize the findings of this study in six points. First, similar to the general trend in the world, women in Turkey have a lower proportion of suicide. Throughout the period of the 2000-2024, the rate of men's suicide is 71.5 per cent, while that of women is 28.5 per cent. Second, despite various marginal fluctuations over the years, the proportion of female suicides generally decreases. While it was above 38 per cent in 2000, it went down to 21.5 per cent in 2024. The decline seems to be partly due to the fact that the increase in the crude suicide rate among women has been slower than among men. Furthermore, the following developments have been effective in this change: the legal regulations in the Civil and Criminal Law that favored women, the development of

educational opportunities, various support mechanisms provided by the central and local governments and the changes in family structure in Turkey.

Another finding is that the reasons of suicides and their proportional distribution demonstrates that there is a meaningful relationship between gender and suicide. Reason of suicide reflects women’s place in social life and their level of participation in social and economic life. Indeed, the proportional distribution and trend over time of suicides occurring due to reasons such as family discord, emotional relationship problems, inability to marry the desired person, business failure, financial difficulties, and academic failure clearly demonstrate this observation.

The fourth issue is related to statistical data. According to current statistics, the cause of a third of suicides is unknown. Undoubtedly, one reason for this is due to the phenomenon itself. It is difficult to determine the cause of suicide, especially in cases where those who commit suicide do not leave an explanation behind. In addition, various problems experienced in the process of compiling data reinforce this uncertainty. On the other hand, TurkStat publishes suicide statistics on the basis of limited variables. These two issues restrict not only this study, but also other studies to be carried out on the basis of suicide statistics.

The fifth, women’s type of committing suicide also has certain specific features. Similar to the worldwide trends in the method of committing suicide, women in Turkey are more likely than men to resort to relatively less lethal methods, such as using chemical substances and they are less likely to use firearms. It must be noted that the choice of the method of suicide is tied to the social and cultural factors alongside the differences in women’s and men’s socialization as well as their participation in social life. In this context, regarding the method of firearms, men have advantages as they use firearms more than women in addition to their knowledge of and access to firearms. Likewise, the dominant culture also plays a role as it associates manhood with weapons.

Another finding is that female suicide is sensitive to such variables as age, level of education and marital status. In this context, there is an inverse relationship between age and suicide. Young people are more prone to suicide. Half of all female suicides occur among women below the age of 30. Especially the age group of 15-19 in both men and women stands out with the highest rate of suicide. This is a result of weak status integration and strong social regulations. On the other hand, suicide is seen less among those of older ages. However, beyond the age of 65, the potential of committing suicide rises again. Like age, level of education is another factor impacts one’s immunity towards suicide. There is an inverse relationship between a woman’s level of education and her suicide. The rate of suicide is highest among illiterate women and the women who received primary school education. As a woman’s level education increases, so does her immunity towards suicide. In contrast to Durkheim’s observations, with the increase in women’s level of education, social pressures on women also increase, which leads to a decrease in the risk of suicide. Marital status, too, impacts the rate of female suicide. Women with highest immunity towards suicide are married women, who are followed by widowed women. The risk of suicide is the highest among the divorced women and those who have never been married.

The final finding in this study is that there is a meaningful relationship between female suicide and the level of regional development. The highest rate of women’s suicides occurs in the regions with the lowest level of socio-economic development. These regions are northern and middle parts of Eastern Anatolia and Southeastern Anatolia. These areas also have high suicide rates among those under 30. The rate of female suicide is the lowest in the Marmara Region which has a relatively high level of socio-economic development.